

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
  - 1.1 [Aanleiding](#)
  - 1.2 [Doelstelling](#)
  - 1.3 [Afbakening](#)
  - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
  - 2.1 [Bevindingen](#)
  - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
  - 3.1 [Bevindingen](#)
  - 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
  - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Onderzoeksrapport Uitvoering Motie#21

**Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap en Dienst Uitvoering
Onderwijs**

Uitgebracht aan: CIO Rijk
Datum: 4 november 2024
Kenmerk: 2024-0000517744

Inhoud

[Samenvatting](#)

1 [Inleiding](#)

1.1 [Aanleiding](#)

1.2 [Doelstelling](#)

1.3 [Afbakening](#)

1.4 [Leeswijzer](#)

2 [Aanpak](#)

2.1 [Bevindingen](#)

2.2 [Aandachtspunten](#)

3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)

3.1 [Bevindingen](#)

3.2 [Aandachtspunten](#)

4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)

5 [Totstandkoming rapportage](#)

5.1 [Bevindingen](#)

6 [Lessons learned](#)

7 [Verantwoording onderzoek](#)

8 [Ondertekening](#)

Samenvatting

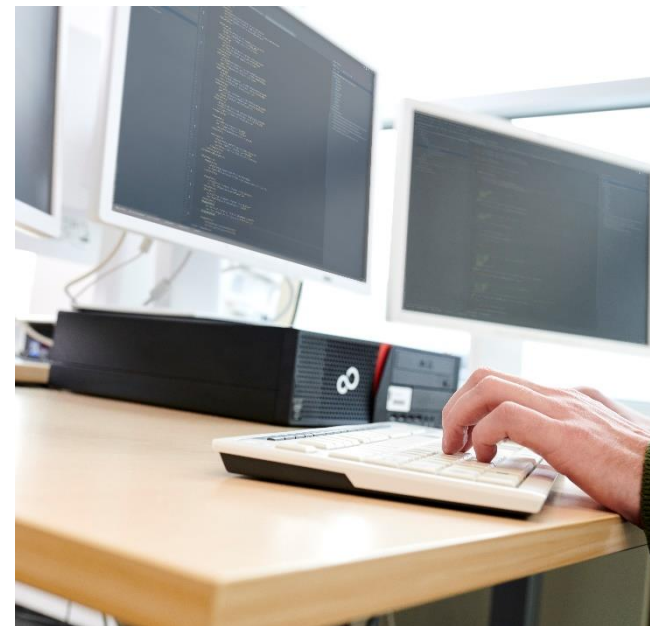
OCW heeft opvolging gegeven aan Motie#21 door op departementaal niveau een inventarisatie en toetsing te coördineren. Meer specifiek is middels een actieve zoektocht geïnventariseerd bij alle organisaties in het Organisatie- en mandaatbesluit OCW 2008 welke verwerkingen afkomst-gerelateerde indicatoren bevatten. Elk onderdeel moest vervolgens toetsen of de betreffende verwerkingen rechtmatig en behoorlijk zijn.

Uit dit onderzoek volgen een aantal aandachtspunten ten aanzien van de volledigheid en accuraatheid van de uitgevoerde inventarisatie en toetsing.

Aandachtspunten

- **Niet alle organisaties gerelateerd aan OCW zijn betrokken bij de uitvoering van Motie#21.** Hierdoor is niet voor alle organisaties duidelijk waar afkomstgerelateerde indicatoren worden verwerkt.
- **Tijdens de uitvoering van de motie kon geen opvolging gegeven meer worden aan de adviezen van de FG's, die pas bij de afronding van de uitvoering bekend waren.** Bekende risico's zijn zodoende niet meer gemitigeerd tijdens de uitvoering, wat mogelijk consequenties heeft voor de volledigheid en accuraatheid.
- **DUO heeft de opdracht van OCW versmald vanwege beperkte beschikbare capaciteit:** de inventarisatie bij DUO was omwille van de uitvoerbaarheid alleen gericht op hoofdprocessen. Mogelijk zijn niet alle relevante verwerkingen geïnventariseerd. Ook de CPO DUO signaleerde deze beperking van de inventarisatie.

- **Het toetscriterium 'behoorlijkheid' bleek lastig definieerbaar.** Ook CPO DUO signaleerde complexiteit omtrent dit criterium. Hierdoor is mogelijk niet eenduidig getoetst.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en opdrachtgever

In het debat van 19 januari 2021 over het rapport 'Ongekeerd Onrecht' van de Parlementaire Onderzoekings-commissie Kinderopvangtoeslag is bij motie van het lid Marijnissen (SP) c.s. verzocht om 'voor 1 maart 2021 een voorstel te doen hoe overall binnen overheidsinstellingen vervuilde data, risicomodellen en het gebruik van nationaliteit worden opgeruimd'. Uitvoering van deze motie vond plaats met inachtneming van het verzoek van lid Klaver (GroenLinks) c.s. om hierbij niet alleen te kijken naar nationaliteit, maar ook naar etniciteit en geboorteplaats (hierna te noemen Motie#21). De staatssecretaris van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft in april 2021 de Kamer een voorstel gestuurd voor de uitvoering van Motie#21. Vervolgens heeft elk departement een plan van aanpak en planning opgesteld. De resultaten van de inventarisatie en toets van het gebruik van afkomstgerelateerde indicatoren zijn door de ministeries met de Kamer gedeeld.

De Auditdienst Rijk (ADR) is door de Chief Information Officer (CIO) Rijk gevraagd een externe toets uit te voeren naar de kwaliteit van de uitvoering van Motie#21.

1.2. Doelstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek is om de opdrachtgever inzicht te bieden in hoe de departementen de kwaliteit van de uitvoering van Motie#21 en de uitkomsten in de rapportage procesmatig hebben geborgd, teneinde de departementen in staat te stellen de Kamer daarover te informeren en te bepalen of in de uitvoering en rapportage aanvullingen en/of bijstellingen nodig zijn.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Hoe hebben de departementen de accuraat- en volledigheid van de uitvoering van Motie#21 en de uitkomsten in de rapportage procesmatig geborgd?

De volgende deelvragen zijn geformuleerd:

1. Welke aanpak, uitgangspunten en definitie(s) van afkomstgerelateerde persoonsgegevens en risicomodellen zijn geformuleerd?
2. Welke waarborgen zijn tijdens de uitvoering getroffen voor een accurate en volledige inventarisatie van de gebruikte afkomstgerelateerde persoonsgegevens in risicomodellen en andere gegevensverwerkingen?
3. Welke waarborgen zijn tijdens de uitvoering getroffen voor een accurate en volledige toets op onrechtmatig en oneigenlijk gebruik van de geïnventariseerde afkomstgerelateerde persoonsgegevens in risicomodellen en andere gegevensverwerkingen?
4. Welke waarborgen zijn tijdens de uitvoering getroffen voor het accuraat en volledig rectificeren of wissen van afkomstgerelateerde persoonsgegevens die als onrechtmatig of oneigenlijk zijn beoordeeld?
5. Hoe zijn de uitkomsten van de drie processtappen verwerkt in de rapportages?
6. Wat zijn de lessons learned en eventuele verbetermogelijkheden bij de uitvoering van Motie#21?

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

1.3 Afbakening

Het onderzoek richt zich op de drie onderliggende processtappen van de uitvoering zoals beschreven in het voorstel: de inventarisatie en toets van het gebruik van afkomstgerelateerde persoonsgegevens in risicomodellen en andere gegevensverwerkingen en het rectificeren of wissen van persoonsgegevens wanneer onrechtmatig oneigenlijk gebruik blijkt uit de toets. Dit omvat ook het waar nodig informeren van betrokkenen.

De uitvoering van de motie bevat niet alleen het gebruik van afkomstgerelateerde persoonsgegevens als indicator in risicomodellen, maar ook het gebruik hiervan in gegevensverwerkingen in het algemeen. Gegevens over iemands nationaliteit kunnen bijvoorbeeld opgeslagen zijn (gegevensverwerking), maar geen indicator zijn van een risicomodel. Beide soorten gebruik worden in het onderzoek meegenomen.

Het ADR-onderzoek concentreert zich specifiek op de procesmatige waarborgen die zijn getroffen bij de uitvoering van Motie#21. De ADR doet geen inhoudelijk onderzoek naar de mate van accuraatheid en volledigheid van de departementale inventarisatie, toets en rectificatie en het wissen zelf, middels bijvoorbeeld data-analyses in systemen en processen. Daarnaast is niet onderzocht of ook uitvoering is gegeven aan het rectificeren en/of wissen van indirecte verwerkingen welke kunnen leiden tot *indirecte* discriminatie

Voor elk departement in scope van het onderzoek stellen we een deelrapport op. Dit deelrapport geeft inzicht in de wijze waarop OCW en DUO uitvoering aan de motie heeft gegeven. De verschillende deelrapporten zullen uiteindelijk input vormen voor de rode dradenrapportage. Specifiek voor OCW geldt dat

de uitvoering van Motie#21 gecombineerd werd met een inventarisatie naar ongewenste seksregistratie. Voor ons onderzoek hebben we alleen gekeken naar de wijze waarop uitvoering is gegeven aan Motie#21.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de aanpak van OCW en DUO voor het uitvoeren van Motie#21. Vervolgens lichten we in hoofdstuk 3 de waarborgen toe die zijn getroffen voor een volledige en accurate inventarisatie en toets. In hoofdstuk 4 lichten we toe dat het proces van rectificeren en wissen niet van toepassing is voor OCW en DUO. Het totstandkomingsproces van de rapportage beschrijven we in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 omvat de lessons learned zoals aangedragen door OCW en DUO en hoofdstuk 7 betreft een verantwoording van dit onderzoek.

De beschrijvingen betrekking hebbend op DUO zijn omwille van onderscheidbaarheid opgenomen in kaders.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
  - 1.1 [Aanleiding](#)
  - 1.2 [Doelstelling](#)
  - 1.3 [Afbakening](#)
  - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
  - 2.1 [Bevindingen](#)
  - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
  - 3.1 [Bevindingen](#)
  - 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
  - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

2. Aanpak

In dit hoofdstuk gaan wij in op de eerste deelvraag: "Welke aanpak, uitgangspunten en definitie(s) van afkomst-gerelateerde persoonsgegevens en risicomodellen zijn geformuleerd?". Deze deelvraag hebben wij onderzocht aan de hand van een aantal aspecten.

Gevolgd aanpak

Betrokkenen en hun rollen

Doelstelling

Gehanteerde definities

Bereik van het departementale onderzoek

We beschrijven eerst feitelijk en samenvattend wat OCW en DUO hebben georganiseerd voor de uitvoering van Motie#21.

Vervolgens geven we aandachtspunten mee volgend uit onze analyse.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
  - 1.1 [Aanleiding](#)
  - 1.2 [Doelstelling](#)
  - 1.3 [Afbakening](#)
  - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
  - 2.1 [Bevindingen](#)
  - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
  - 3.1 [Bevindingen](#)
  - 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
  - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

2.1 Bevindingen inzake de aanpak bij OCW en DUO

Gevolgdde aanpak

In de Kamerbrief van de Staatssecretaris van BZK van 8 april 2021 werd geadviseerd de inventarisatie van afkomstgerelateerde verwerkingen uit te voeren langs drie sporen:

- Een juridische analyse van relevante wet- en regelgeving op het beleidsterrein (spoor 1);
- Op grond van de juridische analyse een doorlichting van de verwerkingsregisters van persoonsgegevens (spoor 2);
- Een actieve zoektocht om binnen de eigen organisatie, processen en systemen in kaart te brengen waar deze indicatoren in risicomodellen worden gebruikt (spoor 3).

OCW heeft centraal primair ingezet op het uitvoeren van een actieve zoektocht (spoor 3): het projectteam Motie#21 van OCW heeft aan alle in de scope vallende OCW-onderdelen gevraagd informatie aan te leveren over processen waar met afkomstgerelateerde gegevens wordt gewerkt. Vanuit het project is daartoe een invulblad opgesteld met een toelichting in het zogeheten uitvoeringsdocument. Het was vervolgens aan de OCW-onderdelen zelf een juridische analyse uit te voeren (spoor 1) en het verwerkingsregister te raadplegen (spoor 2).

Het projectteam heeft de OCW-onderdelen voorafgaand aan de uitvraag geïnformeerd over de inventarisatie. In april 2022 heeft het projectteam de formele uitvraag voor de inventarisatie uitgezet bij alle OCW-onderdelen.

Uit het onderzoek volgt dat ook bij DUO is ingezet op een actieve zoektocht zoals geformuleerd in de Kamerbrief van de Staatssecretaris van BZK. Het projectteam Motie#21 van DUO heeft aan alle directies gevraagd informatie aan te leveren over hoofdprocessen waar met afkomstgerelateerde gegevens wordt gewerkt.

Betrokkenen en hun rollen

OCW heeft de uitvoering van Motie 21 belegd bij de directie Kennis. De coördinerende werkzaamheden omtrent Motie#21 geschieden onder verantwoordelijkheid van het MT-OCW. Een coördinatieteam bij de directie Kennis was verantwoordelijk voor de departementale coördinatie en interdepartementale afstemming op de werkzaamheden. Hierbij werd uitgegaan van het feit directeuren verantwoordelijk zijn om te zorgen voor een goede inventarisatie en toetsing. Verder volgde de aanpak van OCW naar eigen zeggen het three lines of defense model: in de eerste lijn werden de adviseurs van de beleidsverantwoordelijke geraadpleegd, in de tweede lijn de centraal geplaatste (privacy) adviseurs en in de derde lijn de functionaris gegevensbescherming.

Het coördineren van de uitvoering van Motie#21 bij DUO werd belegd bij de Directie Beleid en Strategie. De adviseurs compliancy kregen de opdracht om alle relevante informatie over het verwerken van afkomstgerelateerde gegevens in deze hoofdprocessen aan te leveren bij de directie middels een invulblad. De toetsing werd uitgevoerd door de CPO van DUO.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
  - 1.1 [Aanleiding](#)
  - 1.2 [Doelstelling](#)
  - 1.3 [Afbakening](#)
  - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
  - 2.1 [Bevindingen](#)
  - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
  - 3.1 [Bevindingen](#)
  - 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
  - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

Conform de Kamerbrief van 21 oktober 2021 hebben de projectteams OCW en DUO een plan van aanpak opgesteld. We beschrijven in het onderstaande drie relevante aspecten zoals beschreven in de plannen van aanpak.

Doelstelling

Uit het plan van aanpak van OCW volgt de volgende doelstelling:

"Het beëindigen van onrechtmatig of oneigenlijk gebruik van afkomst-gerelateerde indicatoren bij overheids-instellingen, het wissen/rectificeren van de 'vervuilde data' en risicomodellen die uit deze gegevensverwerkingen voortkomen en proactief informeren van betrokkenen hierover conform kabinetsbrief van 8 april 2021."

Aangegeven is dat het plan van aanpak is afgestemd in het CIO-netwerk van OCW. Het plan van aanpak is op 17 december 2021 vastgesteld in het MT-OCW.

DUO heeft in mei 2022 formeel opdracht gekregen van de CIO OCW om de uitvoering van Motie#21 op te pakken. Vervolgens is er een plan van aanpak opgesteld gericht op de inventarisatie en toetsing bij DUO.

Gehanteerde definities

OCW definieerde afkomstgerelateerde gegevens als *"persoonsgegevens over ras, etniciteit, nationaliteit, geboorteplaats en geboorteland."* Daarnaast definieerde OCW het begrip van risicomodel als *"iedere verwerking waarbij een persoonsgegeven wordt gebruikt bij beoordeling of wet- en regelgeving wordt*

nageleefd", waarbij *"niet-geautomatiseerde verwerkingen"* en *"verwerkingen waarbij geen algoritmen gebruikt worden"* ook relevant zijn.

Toetsing omvatte bij OCW de begrippen rechtmatigheid en behoorlijkheid, waarbij met rechtmatigheid werd bedoeld op de grondslag in de AVG, de Wet politie-gegevens en de Wet justitiële en straf-vorderlijke gegevens. Voor behoorlijkheid moest gekeken worden naar *"wat maatschappelijk acceptabel is"*.

DUO ging bij de uitvoering van de motie uit van de definities van OCW.

Bereik van het departementale onderzoek

De gehanteerde scope sluit aan op de organisaties die ten tijde van de uitvoering van de motie waren opgenomen in het Organisatie- en mandaatbesluit OCW 2008, zoals geldend per 1 december 2021. De scope omvatte de volgende onderdelen:

- Bestuursdepartement OCW
- Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)
- Onderwijsraad
- Raad voor Cultuur
- Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie
- Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed
- Bureau Nederlandse Unesco Commissie
- Inspectie van het Onderwijs
- College voor Toetsen en Examens (CvTE)
- Nationaal Archief

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
  - 1.1 [Aanleiding](#)
  - 1.2 [Doelstelling](#)
  - 1.3 [Afbakening](#)
  - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
  - 2.1 [Bevindingen](#)
  - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
  - 3.1 [Bevindingen](#)
  - 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
  - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

DUO betrok de uitvoering van de motie alleen op processen die onderdeel zijn van de hoofdtaken van DUO. Volgens betrokkenen waren hierdoor alle directies van DUO in scope.

2.2 aandachtspunten inzake de aanpak bij OCW en DUO

Uit het onderzoek volgen met betrekking tot de aanpak van OCW en DUO een aantal aandachtspunten ten aanzien van de volledigheid en accuraatheid van de uitvoering van Motie#21. Deze worden in het onderstaande toegelicht.

Niet alle organisaties gerelateerd aan OCW zijn betrokken

OCW heeft in haar plan van aanpak een onderscheid gemaakt tussen wat primair en secundair in het bereik van de motie valt. Primair vallen voor OCW in het bereik de organisaties bedoeld in het Organisatie- en mandaatbesluit OCW 2008. Secundair vallen voor OCW in het bereik de bij wet overigens aangewezen advies- of uitvoeringsorganisaties, onderwijs- en onderzoeksinstellingen, en organisaties met taken op het gebied van cultuur, media en emancipatie (zoals ZBO's). Deze secundaire categorie is uiteindelijk niet betrokken in de uitvoering van de motie bij OCW (met uitzondering van CvTE). Het gevolg is dat centraal inzicht ontbreekt of deze organisaties afkomstgerelateerde gegevens verwerken en in hoeverre deze verwerkingen rechtmatig en behoorlijk zijn.

Het toetscriterium 'behoorlijkheid' is door OCW niet expliciet gedefinieerd

De toetsing betrof de begrippen rechtmatigheid en behoorlijkheid (in plaats van oneigenlijk gebruik, zoals opgenomen in de Kamerbrief van 8 april 2021). OCW heeft gekozen voor het begrip behoorlijkheid, omdat het onderscheid tussen rechtmatigheid en behoorlijkheid – naar eigen zeggen – minder verwarrend is voor betrokkenen. Tegelijkertijd wordt bij de uitvraag het volgende beschreven:

"Bij behoorlijkheid moet er gekeken worden naar wat maatschappelijk acceptabel is. Het begrip is lastig definieerbaar."

Hierdoor is het mogelijk dat dit begrip bij de toetsing niet eenduidig is geïnterpreteerd door de onderdelen.

Inhoud

Samenvatting

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

DUO heeft de opdracht van OCW versmald

Door de Directie Beleid en Strategie van DUO werd in de zomerperiode een plan van aanpak opgesteld, waarin staat dat de inventarisatie uitgevoerd zou worden met als vertrekpunt de hoofdtaken - en daarmee hoofdprocessen - van DUO. Hiermee heeft DUO de initiële opdracht van OCW versmald: in plaats van elk proces te bekijken, richtte de uitvoering van Motie#21 bij DUO zich op hoofdprocessen. DUO heeft voor deze aanpak gekozen, omdat de beschikbare capaciteit op het moment van de opdracht beperkt was. Tegelijkertijd had de uitvoering van Motie#21 een groot effect op DUO, omdat DUO veel persoonsgegevens verwerkt. DUO wilde de motie binnen de beperkte tijdspanne en met de gegeven beperkingen in capaciteit zo goed mogelijk uitvoeren. Omwille van de uitvoerbaarheid van de motie is voor deze aanpak gekozen. Omdat het plan van aanpak van DUO niet met OCW is gedeeld, werd deze aanpak pas gecommuniceerd met OCW bij de oplevering van de inventarisatie en toetsing.

Een mogelijke consequentie is dat niet alle relevante verwerkingen in beeld zijn geweest. In dit kader signaleren betrokkenen bij DUO zelf ook dat de inventarisatie vanwege deze aanpak met name gericht was op de primaire processen binnen DUO en daarmee de uitvoeringsdirecties.

Inhoud

Samenvatting

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

3. Waarborgen voor de inventarisatie en toetsing

In dit hoofdstuk beschrijven we welke waarborgen OCW en DUO hebben getroffen voor een accurate en volledige inventarisatie (deelvraag 2) en voor een accurate en volledige toets (deelvraag 3). Voor zowel de inventarisatie als de toets hebben we de volgende aspecten onderzocht:

Monitoring van de inventarisatie en toetsing

Beoordeling van de inventarisatie en toetsing

Aanvullende waarborgen

We beschrijven eerst feitelijk en samenvattend welke waarborgen OCW en DUO hebben ingericht voor een volledige, accurate inventarisatie en toetsing. Vervolgens geven we een aantal aandachtspunten mee volgend uit de analyse.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

3.1 Bevindingen inzake de door OCW en DUO getroffen waarborgen voor de inventarisatie en toetsing

Monitoring van de inventarisatie en toetsing

De uitkomst van de inventarisatie zijn vastgelegd in de ingevulde invulbladen van de OCW-onderdelen. Waar het gaat om de volledigheid van de inventarisatie heeft het projectteam erop toegezien dat alle relevante OCW-onderdelen zijn aangeschreven en ook hebben gereageerd. Hiervoor heeft het projectteam een monitoringsdocument opgesteld, waarin alle OCW-onderdelen zijn opgenomen conform het plan van aanpak. In dit document heeft het projectteam ook de voortgang van de toets gevolgd. Dit document was bedoeld om procesmatig de voortgang bij te houden vanaf de uitvraag tot en met de aanlevering en een toets door de Functionaris Gegevensbescherming (FG). Verder zijn de contactpersonen bij de onderdelen via meerdere berichten van de projectleider tussentijds op de hoogte gehouden van de voortgang.

Bij DUO is de inventarisatie niet projectmatig gemonitord. Vanuit de Directie Beleid en Strategie is zicht gehouden op de aangeleverde informatie van de directies. Dit gebeurde naar eigen zeggen middels collegiaal overleg. Hierbij is geen gebruik gemaakt van een monitoringsdocument.

Beoordeling van de inventarisatie

De onderdelen waren zelf verantwoordelijk voor de volledigheid en accuraatheid van de inventarisatie. Waar het gaat om volledigheid van geïnventariseerde informatie is de beoordeling vanuit het projectteam procesmatig geweest. Daarbij is bijvoorbeeld tevens zicht gehouden op de vraag of verantwoordelijk management betrokken is geweest.

Uit het onderzoek blijkt dat de functionarissen gegevensbescherming van DUO en OCW een toets hebben uitgevoerd op de inventarisatie. Zo is beoordeeld of de onderdelen alle benodigde velden van het invulblad hebben ingevuld en is ook een aansluiting gemaakt tussen het verwerkingsregister en de verwerkingen zoals aangeleverd via de invulbladen. Hierover concludeerden de FG's dat niet alle geïnventariseerde verwerkingen in de verwerkingsregisters staan en andersom.

Samenvattend gaven de FG's het volgende advies mee aan het projectteam:

- Zorg voor een volledige inventarisatie en dat alle geïnventariseerde verwerkingen ook in het verwerkingsregister zijn opgenomen (en vice versa).

Bij DUO beoordeelden coördinatoren bij de Directie Beleid en Strategie de aangeleverde informatie. Bij onduidelijkheden zijn kritische vragen gesteld aan de betrokken compliance adviseurs. Uit vastleggingen blijkt dat deze aanpak inderdaad is gehanteerd.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
  - 1.1 [Aanleiding](#)
  - 1.2 [Doelstelling](#)
  - 1.3 [Afbakening](#)
  - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
  - 2.1 [Bevindingen](#)
  - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
  - 3.1 [Bevindingen](#)
  - 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
  - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

Beoordeling van de toetsing

Ook voor wat betreft de toetsing waren onderdelen zelf verantwoordelijk voor de volledigheid en accuraatheid van de toets. Het projectteam heeft geen inhoudelijke beoordeling op de toets door de onderdelen uitgevoerd. De OCW-onderdelen zijn bij aanvang door het projectteam gevraagd een toets op de inhoud te laten uitvoeren door de centraal geplaatste privacy officer of privacy adviseur van het eigen dienstonderdeel. Uit het onderzoek blijkt dat de Chief Privacy Officer (CPO) van OCW de aangeleverde informatie heeft beoordeeld voor het Bestuursdepartement. Uit ons onderzoek volgt niet hoe de andere onderdelen hieraan invulling hebben gegeven. Het projectteam was blijkens het uitvoeringsdocument voornemens de FG te betrekken bij het geven van een oordeel over de procesgang bij elk onderdeel, maar dit oordeel is uiteindelijk niet gegeven.

De FG's hebben wel een inhoudelijke beoordeling uitgevoerd op de aangeleverde informatie volgend uit de toetsing van de onderdelen. Bevindingen van de FG's op dit gebied hadden betrekking op gedateerde of incomplete verwijzingen naar wetsartikelen en beperkte onderbouwingen van behoorlijk gebruik. De bevindingen zijn op hoofdlijnen gedeeld met het projectteam en de adviezen luiden met betrekking tot de toetsing samengevat als volgt:

- Actualiseer verwijzingen naar wetsartikelen zodat getoetst kan worden of de afkomstgerelateerde indicator rechtmatig wordt verwerkt.
- Toon de noodzaak aan voor het gebruik van de afkomstgerelateerde indicatoren.

Volgens het projectteam deden de bevindingen en adviezen van de FG's niet af aan de uiteindelijke conclusie dat er geen indicatie is van onrechtmatig of onbehoorlijk gebruik van afkomstgerelateerde gegevens bij OCW. Wel zijn de bevindingen en adviezen gecommuniceerd naar het MT OCW en het CIO-netwerk.

Bij DUO heeft de CPO alle aangeleverde informatie beoordeeld. Meer specifiek heeft de CPO - samen met een team van privacy officers - gekeken naar de informatie die was aangeleverd over de rechtmatigheid en behoorlijkheid van opgegeven verwerkingen. De CPO heeft niet beoordeeld of de aangeleverde informatie volledig was.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

Aanvullende waarborgen

Zowel voor een volledige accurate inventarisatie als voor de toetsing heeft het projectteam de volgende aanvullende waarborgen getroffen:

Uitgebreide informatieverstrekking voor de aanlevering van informatie en het uitvoeren van de toets

Zoals eerder beschreven heeft het projectteam voor de uitvraag een invulblad en uitvoeringsdocument opgesteld. Het invulblad en uitvoeringsdocument dienden ervoor te zorgen dat onderdelen de benodigde informatie gestructureerd en op een uniforme wijze aanleveren.

- In het *invulblad* werden de onderdelen gevraagd aan te geven in welke processen verwerkingen plaatsvinden met afkomstgerelateerde gegevens en met welke doeleinden.
- Het *uitvoeringsdocument* betreft een nadere uitwerking van het plan van aanpak voor de uitvoering van Motie#21. Hierin staat (in detail) beschreven welke informatie de onderdelen dienen aan te leveren. Het document is gebaseerd op het voorbeeld van JenV en doorontwikkeld voor OCW. Het uitvoeringsdocument is afgestemd met de onderdelen, de CPO en de FG van OCW. Aangegeven is dat het uitvoeringsdocument formeel is vastgesteld met akkoord voor verzending door het MT-lid van de directie Kennis.

Daarnaast heeft het projectteam zich ingezet voor een goede informatieverstrekking aan de onderdelen middels overleg met alle contactpersonen bij de onderdelen voorafgaand aan de formele uitvraag voor de inventarisatie.

Tijdens deze startoverleggen heeft het projectteam aan de hand van een presentatie een toelichting gegeven bij de opdracht voor de uitvoering van Motie#21 en is de aanpak besproken.

Urgentie van een volledige en accurate inventarisatie en toetsing is onderstreept door betrekken van directeuren

Voor de volledigheid en kwaliteit van de inventarisatie en toetsing was het projectteam afhankelijk van hetgeen de OCW-onderdelen aanleverden. Aangegeven is dat binnen OCW de directeuren van de (beleids)directies en van de dienstonderdelen de (gedelegeerd) verwerkingsverantwoordelijke zijn in de zin van de AVG. Deze verantwoordelijkheid is ook beschreven in het uitvoeringsdocument en komt tot uiting op het invulblad, waarin is voorzien in aftekening door de verantwoordelijk manager. Voor vijf onderdelen zijn wij nagegaan of het invulblad door het management is afgetekend. Dit bleek voor alle onderdelen het geval te zijn.

Uit dit onderzoek volgt dat ook bij DUO alle directeuren betrokken zijn geweest om de urgentie van de inventarisatie te onderstrepen.

Inhoud

Samenvatting

- 1 Inleiding
  - 1.1 Aanleiding
  - 1.2 Doelstelling
  - 1.3 Afbakening
  - 1.4 Leeswijzer
- 2 Aanpak
  - 2.1 Bevindingen
  - 2.2 Aandachtspunten
- 3 Waarborgen inventarisatie en toetsing
  - 3.1 Bevindingen
  - 3.2 Aandachtspunten
- 4 Waarborgen rectificeren of wissen
- 5 Totstandkoming rapportage
  - 5.1 Bevindingen
- 6 Lessons learned
- 7 Verantwoording onderzoek
- 8 Ondertekening

3.2 Aandachtspunten inzake de door OCW en DUO getroffen waarborgen voor de inventarisatie en toetsing

Uit het onderzoek volgen met betrekking tot de waarborgen van OCW en DUO een aantal aandachtspunten ten aanzien van de volledigheid en accuraatheid van de uitvoering van Motie#21. Deze worden in het onderstaande toegelicht.

De FG's gaven bij de afronding van Motie#21 bij OCW adviezen mee die niet meer opgevolgd konden worden

De FG's hebben na afronding van de inventarisatie en toetsing inhoudelijk advies gegeven over de accuraatheid en volledigheid van de inventarisatie en toetsing bij OCW. Vanwege het gekozen tijdsplan kon geen opvolging meer worden gegeven aan de adviezen. Het niet opvolgen van deze adviezen heeft mogelijk gevolgen voor de accuraatheid en volledigheid van de inventarisatie en toetsing.

CPO DUO signaleerde beperkingen inventarisatie

De CPO DUO signaleerde dat de inventarisatie te beperkt was om te kunnen beoordelen of de toetsing goed is uitgevoerd. Meer specifiek was de inventarisatie op hoofdprocessenniveau te abstract voor de CPO om een sluitend oordeel te kunnen vellen over de accuraatheid van de toets op rechtmatigheid en behoorlijkheid. Deze kritische noot is door DUO gecommuniceerd naar de CIO OCW in september 2022.

Complexiteit omtrent 'behoorlijkheid'

De CPO DUO signaleerde tevens dat een toets op behoorlijkheid (te) complex was, omdat niet op voorhand specifieke criteria waren geformuleerd waaraan getoetst kon worden. Naar eigen zeggen heeft de CPO DUO hier verder geen uitspraken over kunnen doen. In lijn met de opmerkingen van de CPO opperden betrokkenen bij OCW een verdiepend onderzoek uit te voeren bij DUO. Door het MT OCW is uiteindelijk besloten dat een verdieping niet uitgevoerd zou worden.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

4. Waarborgen voor het rectificeren of wissen

In een kamerbrief van 25 januari 2023 informeert de Minister van OCW over de uitkomsten van het onderzoek bij OCW. Samenvattend concludeert OCW dat er geen sprake is van onrechtmatig of onbehoorlijk gebruik:

"De resultaten van het onderzoek naar gebruik van indicatoren van herkomst (en geslacht) zijn beschreven in de bijgevoegde rapportage. Conclusie is dat:

- *6 onderdelen geen gebruik maken van indicatoren van herkomst (en geslacht). Het gaat daarbij om Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed, Nationaal Archief, en de bureaus van de Onderwijsraad, van Raad voor Cultuur, van de Adviesraad voor wetenschap, Technologie en Innovatie, en van de Nederlandse Unesco Commissie;*
- *5 onderdelen maken wel gebruik van indicatoren van herkomst (en geslacht) in verwerkingen. Dat gebruik is rechtmatig en behoorlijk. Het gaat daarbij om de Inspectie van het Onderwijs, het College voor Toetsen en Examens, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het bestuursdepartement OCW en Dienst Uitvoering Onderwijs;*
- *1 onderdeel, te weten de Inspectie van het Onderwijs, benut deze indicatoren in een risicomodel per onderwijssector, dat wordt gebruikt om te helpen identificeren bij welke scholen onderzoek gerechtvaardigd lijkt."*

Op basis hiervan is door OCW geconcludeerd dat het proces van rectificeren of wissen niet van toepassing is geweest bij OCW en DUO.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
  - 1.1 [Aanleiding](#)
  - 1.2 [Doelstelling](#)
  - 1.3 [Afbakening](#)
  - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
  - 2.1 [Bevindingen](#)
  - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
  - 3.1 [Bevindingen](#)
  - 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
  - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

5. Totstandkoming rapportage

In dit hoofdstuk behandelen we deelvraag 5 van het onderzoek: “*Hoe zijn de uitkomsten van de drie processtappen verwerkt in de rapportage?*”. Hierbij richten we ons op de volgende vier onderwerpen:

Totstandkoming en betrokken functionarissen

Consistentie van gehanteerde definities

Consistentie van

Navolgbaarheid van bevindingen

In dit hoofdstuk beschrijven we feitelijk hoe de rapportage over de uitvoering van Motie#21 – zoals deze is gedeeld met de Tweede Kamer - tot stand is gekomen.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

5.1 Bevindingen totstandkoming rapportage

Totstandkoming en betrokken functionarissen

Het projectteam van OCW heeft in de periode september tot en met oktober 2022 de rapportage en Kamerbrief opgesteld gebaseerd op alle aangeleverde invulbladen van de OCW-onderdelen. Hieruit volgden conceptteksten die in oktober 2022 aan de onderdelen zijn voorgelegd. Daaropvolgend hebben de contactpersonen bij elk onderdeel gereageerd met wijzigingsvoorstellen. Deze wijzigingsvoorstellen zijn overgenomen door het projectteam van OCW. Vervolgens is een definitief rapport tot stand gekomen. Uit een deelwaarneming blijkt de voorgenoemde werkwijze is gevolgd.

In dezelfde periode is het concept rapport in oktober 2022 besproken in het GRIP, het CIO-netwerk en het MT OCW. Uit het MT OCW volgden nog enkele tekstuele wijzigingsvoorstellen die in de definitieve versie van de rapportage zijn verwerkt. De rapportage en brief zijn tot slot door de bewindslieden beoordeeld, verfijnd en geaccordeerd. De FG OCW en CPO OCW zijn wel betrokken door het projectteam in de mailwisseling met concept rapportageteksten, maar hebben niet meegelezen.

DUO is betrokken geweest bij het opstellen van de rapportage van OCW en heeft zelf de directies binnen DUO betrokken voor een eigen reactie. De Directie Beleid en Strategie heeft de uitkomsten van de inventarisatie en toetsing bij DUO vastgelegd in een reactie aan de CIO OCW.

Consistentie van gehanteerde definities

In hoofdstuk 2 zijn de definities zoals gehanteerd door OCW uiteengezet. De definities in de rapportage komen niet allen overeen met de definities zoals geformuleerd in het uitvoeringsdocument. Zo richt de definitie van risicomodel zich in het rapport louter op 'geautomatiseerde processen', terwijl in het uitvoeringsdocument is opgenomen dat ook niet-geautomatiseerde verwerkingen relevant zijn. Het projectteam heeft aangegeven dat deze afwijking geen bewuste keuze is geweest.

Consistentie van het bereik

In hoofdstuk 2 wordt beschreven welke OCW onderdelen in scope zijn geweest bij de uitvoering van Motie#21. Alle genoemde onderdelen komen terug in de rapportage van OCW.

Navolgbaarheid van bevindingen

Het projectteam heeft een dossier bijgehouden tijdens de uitvoering van Motie#21. Daarnaast heeft het projectteam in het kader van dit onderzoek vastleggingen opgezocht en gedeeld met het onderzoeksteam ter onderbouwing van de procesgang van de totstandkoming van het rapport.

Inhoud

Samenvatting

- 1 Inleiding
  - 1.1 Aanleiding
  - 1.2 Doelstelling
  - 1.3 Afbakening
  - 1.4 Leeswijzer
- 2 Aanpak
  - 2.1 Bevindingen
  - 2.2 Aandachtspunten
- 3 Waarborgen inventarisatie en toetsing
  - 3.1 Bevindingen
  - 3.2 Aandachtspunten
- 4 Waarborgen rectificeren of wissen
- 5 Totstandkoming rapportage
  - 5.1 Bevindingen
- 6 Lessons learned
- 7 Verantwoording onderzoek
- 8 Ondertekening

6. Lessons learned

In dit hoofdstuk komt deelvraag 6 aan de orde: "Wat zijn de lessons learned en eventuele verbetermogelijkheden bij de uitvoering van Motie#21?". De aangedragen punten door OCV en DUO beschrijven we hierna.

*) Niet alle lessons learned hebben betrekking op het object van onderzoek. Volledigheidshalve nemen we deze aangedragen punten op.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

Rol van CIO Rijk gewaardeerd

Het projectteam van OCW gaf aan dat de gegeven vrijheid om Motie#21 op te kunnen pakken door CIO-Rijk werd gewaardeerd. OCW heeft daarbij goed gebruik kunnen maken van de sjablonen die JenV eerder had ontwikkeld. Tegelijkertijd zorgde de sturende en coördinerende rol van CIO-Rijk voor een zekere mate van urgentie, waardoor de organisatie van OCW het belang van Motie#21 begreep. Ook het kennisdelen tijdens de door CIO-Rijk georganiseerde overleggen werd gewaardeerd.

Gevraagde capaciteit onderschat

Betrokkenen bij OCW gaven aan dat de benodigde capaciteit om uitvoering te geven aan Motie#21 is onderschat. Capaciteitsproblemen zijn door meerdere organisaties binnen het concern aangekaart. De uitvoerbaarheid en maakbaarheid van moties (en omgang met datavraagstukken) kan bewuster gezien worden.

Alle onderdelen meenemen

Het projectteam van OCW geeft aan dat ze met de kennis van nu de andere organisaties – waaronder alle ZBO's - ook zouden betrekken bij de uitvoering van de motie.

Positionering CPO/CDO-rollen

Ten tijde van de uitvoering van de motie was de rol van CPO en CDO nog niet formeel geïmplementeerd bij OCW. De motie heeft bijgedragen aan een goede implementatie van de CPO- en CDO-rollen. Mede hierdoor zou het projectteam van OCW het CPO-netwerk meer in stelling brengen en zorgen dat ook zij betrokken is om uitspraak te kunnen doen.

Bewustzijn afkomstgerelateerde verwerkingen vergroot

De betrokkenen bij OCW signaleren dat een groeiend bewustzijn over de AVG en het verwerken van (afkomstgerelateerde) gegevens een positief neveneffect is van de uitvoering van Motie#21: medewerkers staan vaker stil bij de vraag of bepaalde gegevens echt verwerkt moeten worden. Daarnaast is heeft de uitvoering van de motie het belang van een actueel verwerkingsregister onderstreept, waardoor er nu meer aandacht is voor het bijhouden van het register.

Betrokkenen bij DUO signaleren eveneens dat een groeiend bewustzijn over het verwerken van (afkomstgerelateerde) gegevens een positief neveneffect is van de uitvoering van Motie#21: medewerkers staan vaker stil bij de vraag of bepaalde gegevens echt verwerkt moeten worden. Ook is er meer bewustzijn gekomen over het belang van het bijhouden van een volledig verwerkingsregister.

Uitvoeringsorganisaties eerder betrekken

Betrokkenen bij DUO geven aan dat zij laat bij de uitvoering van de motie betrokken werden door OCW, terwijl voor CIO Rijk reeds in een eerder stadium bekend was dat de motie ook betrekking zou hebben op de uitvoeringsorganisaties ressorterend onder de verschillende departementen. In het vervolg is het wellicht raadzaam om uitvoeringsorganisaties, zoals DUO, direct vanuit CIO Rijk te betrekken. Voor andere, grote wetstrajecten organiseert het ministerie van BZK bijvoorbeeld informatiebijeenkomsten waarbij uitvoeringsorganisaties ook aansluiten. Een dergelijk middel kan bij de uitvoering van moties ook ingezet worden.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
  - 1.1 [Aanleiding](#)
  - 1.2 [Doelstelling](#)
  - 1.3 [Afbakening](#)
  - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
  - 2.1 [Bevindingen](#)
  - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
  - 3.1 [Bevindingen](#)
  - 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
  - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

Ervaring samenwerken tussen OCW en DUO

Betrokkenen bij DUO geven aan nu meer ervaring te hebben opgedaan met het oppakken van opdrachten vanuit het bestuursdepartement. De samenwerking tussen OCW en DUO is verbeterd, omdat men elkaar nu beter weet te vinden.

Inhoud

Samenvatting

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

7. Verantwoording onderzoek

Werkzaamheden

Als startpunt van het onderzoek hebben we een kick-off georganiseerd met betrokkenen van OCW en DUO. Daarnaast hebben we middels een prepared by client-lijst documenten opgevraagd bij de projectleiders vanuit OCW en DUO. De documenten zijn geanalyseerd op de genoemde aspecten in dit rapport. Aanvullend zijn meerdere interviews geweest met betrokkenen bij de uitvoering van Motie#21 bij OCW, te weten:

- De projectleider motie#21 OCW
- De projectleider motie#21 DUO
- De Chief Privacy Officer OCW
- De Chief Privacy Officer DUO
- De Functionaris Gegevensbescherming OCW

Van de interviews zijn verslagen gemaakt welke in het kader van wederhoor zijn teruggelegd. Verder hebben we vijf onderdelen geselecteerd om na te gaan of hetgeen in de interviews is aangegeven ook is terug te zien in dossierstukken van de onderdelen.

Alle overeengekomen werkzaamheden zoals opgenomen in de opdrachtbevestiging zijn uitgevoerd.

Afbakening en object van onderzoek

Dit (deel)onderzoek richtte zich op de uitvoering van Motie#21 door het ministerie van OCW. Daarnaast hebben we een verdiepend onderzoek verricht bij DUO.

Het object van onderzoek betrof de wijze waarop OCW de kwaliteit van de uitvoering van Motie#21 (inventarisatie, toets en de rectificatie of het wissen) en de rapportages van de uitkomsten naar de Kamer procesmatig hebben geborgd. Daarbij waren de sturings- en beheersingsmaatregelen die op

met name departementaal niveau zijn getroffen relevant.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van het referentiekader zoals geformuleerd in de opdrachtbevestiging. De desbetreffende hoofdstukken zijn ingeleid met de relevante criteria uit dit referentiekader.

Gehanteerde standaard

Deze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met de Internationale Standaarden voor de Beroepsuitoefening van Internal Auditing. Dit onderzoek verschaft geen zekerheid in de vorm van een oordeel of conclusie, omdat het een onderzoeksopdracht betreft en geen controle-, beoordelings- of andere assurance-opdracht. Als hier wel sprake van was geweest, dan zouden we wellicht andere zaken hebben geconstateerd en gerapporteerd.

De opdracht is uitgevoerd conform de algemene uitgangspunten voor de uitoefening van de interne auditfunctie bij de rijkdienst. Daarbij hoort ook een stelsel van kwaliteitsborging. Een onderdeel daarvan is dat er een onafhankelijke kwaliteitstoetsing heeft plaatsgevonden op deze onderzoeksopdracht.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
  - 1.1 [Aanleiding](#)
  - 1.2 [Doelstelling](#)
  - 1.3 [Afbakening](#)
  - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
  - 2.1 [Bevindingen](#)
  - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
  - 3.1 [Bevindingen](#)
  - 3.2 [Aandachtspunten](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
  - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)

Verspreiding rapport

De opdrachtgever (CIO Rijk) is eigenaar van dit rapport. Dit rapport is primair bestemd voor de opdrachtgever met wie wij deze opdracht zijn overeengekomen. Hoewel het rapport de context van het onderzoek zo goed mogelijk probeert te beschrijven, is het mogelijk dat iemand die de context niet (volledig) kent, de uitkomsten anders interpreteert dan bedoeld.

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Voor openbaarmaking door het opdrachtgevende ministerie van door de ADR aan dit ministerie uitgebrachte rapporten gelden de voorschriften uit de Wet open overheid. De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht van door de ADR uitgebrachte rapporten naar de Tweede Kamer.

Inhoud

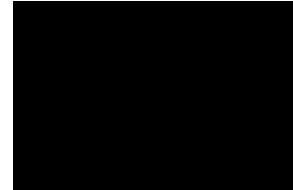
Samenvatting

- 1 Inleiding
  - 1.1 Aanleiding
  - 1.2 Doelstelling
  - 1.3 Afbakening
  - 1.4 Leeswijzer
- 2 Aanpak
  - 2.1 Bevindingen
  - 2.2 Aandachtspunten
- 3 Waarborgen inventarisatie en toetsing
  - 3.1 Bevindingen
  - 3.2 Aandachtspunten
- 4 Waarborgen rectificeren of wissen
- 5 Totstandkoming rapportage
  - 5.1 Bevindingen
- 6 Lessons learned
- 7 Verantwoording onderzoek
- 8 Ondertekening

8. Ondertekening

Den Haag, 4 november 2024

Projectleider

Auditdienst Rijk